

Slavnostni cikel koncertov ob
40-letnici delovanja
*Series of concerts marking the
40th anniversary*

GODALNI KVARTET TARTINI TARTINI STRING QUARTET

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ
AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Torek, 18. oktobra 2022, ob 19.30
Tuesday, 18 October 2022, at 7.30 pm
Viteška dvorana / *Knights' Hall*, Križanke

Slavnostni cikel koncertov ob 40-letnici
delovanja / *Series of concerts marking the
40th anniversary*

GODALNI KVARTET TARTINI TARTINI STRING QUARTET

Miran Kolbl, violina / *violin*
Romeo Drucker, violina / *violin*
Aleksandar Milošev, viola
Miloš Mlejnik, violončelo / *cello*

Program / *Programme*:

G. Tartini: Sonata a quattro v A-duru / *Sonata a quattro in A major*
I. Allegro assai
II. Andante assai
III. Minuetto: Allegro assai

W. A. Mozart: Godalni kvartet št. 21 v D-duru, K. 575 / *String Quartet*
No. 21 in D major, K. 575
I. Allegretto
II. Andante
III. Menuetto: Allegretto
IV. Allegretto

P. Merkù: Godalni kvartet št. 3, »Romantični« / *String Quartet No. 3*,
»Romantic«
(*Leggermente mosso-Mosso-Andante scorrevole*)

A. Dvořák: Godalni kvartet št. 12 v F-duru, op. 96, »Ameriški« / *String*
Quartet No. 12 in F major, Op. 96, »American«
I. Allegro ma non troppo
II. Lento
III. Molto vivace - Trio
IV. Finale: Vivace ma non troppo

Slavnostni cikel ob častitljivem 40. jubileju Godalnega kvarteta Tartini odpira glasba izjemnega mojstra, po katerem zasebna nosi ime in ki je bil v minulih treh letih, ob priložnosti 250. obletnice smrti in 330. obletnice rojstva, deležen povečane pozornosti strokovne javnosti. To je **Giuseppe Tartini (1692–1770)**, rojen v Piranu v času Beneške republike, ki se je kot najslavnejši violinist svojega časa ustalil v Padovi in deloval kot »*primo violino e capo di concerto*« orkestra bazilike sv. Antona Padovanskega, učitelj violinske šole, ki je na mojstrenje privabila številne učence z različnih koncev evropske celine, skladatelj in glasbeni teoretik. Le del Tartinijeve glasbene zapuščine je natisnjen; v izvornikih in prepisih so njegove kompozicije razpršene po številnih arhivih in knjižnicah (javnih in zasebnih) po svetu, z novimi odkritji se njegov opus veča. Tartini svojih del ni datiral, več jih je tudi revidiral. Tako je velik izziv za muzikologe sestava celostnega (tematskega) kataloga Tartinijevih glasbenih del. Njegov slog komponiranja izvira iz baročne tradicije, skozi dolgo dobo ustvarjanja pa je pri njem opaziti poteze različnih slogov (rahločutni, galantni) z oddaljevanjem od kontrapunktične polifonije proti zgodnjeklasicistični homofoniji s poudarjeno melodijo in vse bolj natančno izpisanimi okraski, ki postajajo integralni del melodičnega toka. Četverica *Sonata a quattro* za dve violini, violo in violončelo je domnevno iz Tartinijevega poznega obdobja ustvarjanja. S težnjo po komornem izrazu in prepletu motivike med štirimi glasovi so te sonate zgodnje znanilke v klasicizmu izoblikovanih godalnih kvartetov. **Sonata a quattro v A-duru** uokvirjata hitra stavka – vedri in dostojanstveno maestozni *Allegro assai* in graciozni menuet *Molto allegro*. Vmesni *Andante assai* je počasni stavek izrazi- to lirične ekspresivnosti, značilne za mojstra Tartinija.

Klasicistični mojstrski skladatelj, ljubljene glasbenih poznavalcev in laikov **Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)** je v razponu 20 let ustvaril 23 godalnih kvartetov; prvega je napisal že pri svojih štirinajstih. Njegov največji prispevek v tej glasbeni literaturi so Haydn posvečeni »Haydnovi kvarteti« (K. 387, K. 421, K. 428, K. 458, K. 464, K. 465), v katerih se je podal v drzno eksperimentiranje. Njegov poslednji kvartet, »Pruski« (K. 575, K. 589, K. 590), pa so zmernejšega kompozicijskega vzgiba, saj so nastali v težki finančni situaciji v želji po naklonjenosti pruskega kralja Friderika Viljema II. Med njimi je tudi **Godalni kvartet v D-duru** iz leta 1789. Prvi stavek *Allegretto* pri- jazno odpre skladbo z izpostavljeno prvo temo v prvi violini in dalje vzpostavi sproščeno vzdušje v eleganci prepletanja glasbenih linij. *Andante* nežno vznikne iz dinamike *soffovoce* in se razvije v očarljiv stavek mile spevnosti in uglajenega pogovora med glasbili. Poživitvev prinese *Menuet* z oznako *Allegretto*; *Trio* pa nudi priložnost kanta- bilne izpovedi violončelu – glasbilu, ki ga je Mozart izpostavil, saj je bil pruski kralj ljubiteljski violončelist. Tudi sklepni stavek nosi oznako *Allegretto*, med štirimi pa je najbolj kompleksen. Kvartet zaokroži z reminiscenco na otvoritveno temo iz prvega stavka in to glasbeno idejo dovršeno razčlenjuje ter rondojsko variira v bogastvu imitacij- skih postopov in nenadnih zasukov v molovsko zvočnost ter v vseskozi privlačni fluidnosti brez večje napetosti sklone stavek z dvema odloč- nima akordoma.

V Trstu rojeni **Pavle Merkù (1927–2014)** je že v otroštvu v domačem okolju ob ljubiteljskem muziciranju staršev spoznal, da je glasba jezik, prav jeziki, in še posebno bogastvo narečij, pa so bili vse življenje srž njegovega zanimanja, raziskovalnega dela, literarnega in glas- benega ustvarjanja. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je končal študij slavistike, doktoriral je na Univerzi v Rimu, v domačem Trstu pa sta ga kompozicijo in violino učila Ivan Grbec in Vito Levi. Bil je srednješolski profesor, programski urednik Radia Trst, deloval je kot slovenist, etimo-

log, skladatelj in etnomuzikolog. Skladateljsko je posegel po domala vseh glasbenih žanrih, posebno izrazno moč pa pokazal v vokalno-instrumentalnih delih, v povezavi glasbe z jezikom torej. Njegova glasbena govorica je ekspresionistična. Merku, ki je sebe označeval za neоекspresionista, je svoj zadnji **Godalni kvartet št. 3** napisal leta 1987 v enem stavku. Dr. Gregor Pompe v svojem pregledu zgodovine glasbe na Slovenskem citira Merkujeve misli o tem glasbenem delu, ki je »vezilo skladatelju, ki ga najgloblje cenim med predstavniki prvega rodu romantikov, Robertu Schumannu«, od koder gre razumeti kvartetov vzdevek »Romantični«. »Vsebinsko kvartet pomeni slovo od čustveno razgibanega časa, ko ljubezen pogojuje človeka. Govorica pa je zvesta neоекspresionističnemu doživljanju glasbe: napeti izrazni loki, nagnjeni oblikotvorni sklopi, sklicevanje (zgodovinsko, a tudi psihološko) na poslušalcev spomin, gotovo ne spadajo v romantiko, temveč v današnji grenki čas,« so še Merkujeve misli.

Avtor žanrsko raznovrstnega opusa **Antonín Dvořák (1841–1904)** sodi med najpomembnejše češke (romantične) ustvarjalce. Po Evropi je gostoval kot dirigent, bil je profesor kompozicije in pozneje direktor glasbenega konservatorija v Pragi, med letoma 1892-95 pa je deloval v Združenih državah Amerike, kjer je sprejel vabilo za izredno dobro plačano vodstveno mesto novoustanovljenega glasbenega konservatorija v New Yorku. V novem svetu je ustvaril nekatera svoja najbolj odmevna in priljubljena dela: *Simfonija št. 9, Concert za violončelo in orkester v h-molu, Godalni kvartet št. 12 v F-duru*, ki so mu nadedli naziv »Ameriški«. Napisal ga je v zgolj dveh tednih junija 1893 med dopustovanjem v umirjenem podeželskem okolju Spilvilla v Iowi, v družbi imigriranih čeških rojakov in svoje družine. Iz skladateljevih zapisov izvem, da se je tam počutil domače, dobrega zdravja in je z veseljem veliko ustvarjal. *Kvartet*, zasnovan v sonatnem ciklu, začenja z izžarevanjem vedrine *Allegro ma non troppo*, prepojen s pastoralno zvočnostjo na pentatoniki osnovanih osrednjih tem – prvo prinese viola, drugo violina. Sledi počasni stavek *Lento*, poln ekspresivne in spevne globine, pri čemer sta nosilca nostalgične melodike violina in violončelo. Živahni scherzo *Molto vivace* zažvrgoli z začetnimi vzkliki in se v izmenjavi kontrastnih odsekov vije okrog ene osrednje glasbene ideje, ki jo tudi razvija. Energični finale *Vivace ma non troppo* v tradicionalni obliki rondoja delo zaokroži v ritmično poudarjenem veseljem vzdušju.

Godalni kvartet Tartini, ki nosi ime po v Piranu rojenem slovitem violinistu, je začel svojo pot kot Godalni kvartet Slovenske filharmonije leta 1983, ko so se štirje vodje godalnih skupin Orkestra Slovenske filharmonije odločili, da bogato tehnično znanje in glasbene izkušnje preizkusijo tudi v plemeniti in občutljivi zasedbi godalnega kvarteta. Darka Linariča sta z leti nasledila Črtomir Šiškovič ter sedanji prvi violinist Miran Kolbl (koncertni mojster Orkestra Slovenske filharmonije), violista Cvetka Demšarja je leta 1990 zamenjal Aleksandar Milošev (solo violist Orkestra Slovenske filharmonije, dejaven kot solist in profesor v Zagrebu ter Londonu), drugi violinist Romeo Drucker (koncertni mojster v orkestru Hrvaškega narodnega gledališča na Reki) in violončelist Miloš Mlejnik (mednarodno uveljavljeni solist, profesor na ljubljanski Akademiji za glasbo in v tujini) pa igrata v zasedbi od ustanovitve.

Godalni kvartet Tartini je v svojem plodovitem delovanju, še zlasti v sklopu koncertov iz cikla Večeri komorne glasbe, v katerem je izvedel vse godalne kvartete W. A. Mozarta in L. van Beethovna, oblikoval

prepričljiv in svež pristop, tehtnost in dodelanost programa kot tudi repertoarno odprtost in smelost. Člani se ne odpovedujejo delom železnega repertoarja, vendar jih izbirajo previdno in premišljeno, tako da tudi z njihovo pomočjo interpretativno zorijo in se kalijo. Posebno veljavo dajejo sodelovanju s priznanimi slovenskimi in tujimi glasbeniki, kot so Irena Grafenauer, Stanko Arnold, Radovan Vlatković, Mate Bekavac, Lovro Pogorelić, Maria Graf, Gary Karr, Franco Gulli, Enrica Cavallo, Bruno Giuranna, Rocco Filippini, Davide Formisano in številni drugi, kar prispeva k stalni rasti kvarteta kot prožnega, prilagodljivega komornega izvajalskega korpusa.

Kot edini slovenski komorni ansambel je bil Godalni kvartet Tartini več let stalni gost Mozartovih serenad v Salzburgu. V štirih desetletjih je svojo visoko kakovost potrdil tudi v številnih drugih pomembnih glasbenih središčih. Leta 2001 je za izjemne umetniške dosežke prejel nagrado Prešernovega sklada.

Kvartet je snemal za različne založbe ter radijske in televizijske hiše doma in po svetu ter posnel vrsto zgoščenk z deli slovenskih in tujih skladateljev. Najnovejši snemalni dosežek Godalnega kvarteta Tartini je izdaja digitalnega albuma z vsemi štirimi *Sonatami a quattro* Giuseppeja Tartinija ob 250. obletnici skladateljeve smrti, ki je po svetovno dostopnih in preverjenih virih prvi zvočni zapis teh del v izvorni zasedbi godalnega kvarteta nasploh, kar si godalni kvartet Tartini šteje v posebno čast.

Helena Filipčič Gardina

.....

The Tartini String Quartet started off as the String Quartet of the Slovene Philharmonic in 1983, when the four heads of the string groups in the Slovene Philharmonic Orchestra decided to try out their wealth of technical skills and musical experience in a string quartet, which among all the chamber groups has come to be regarded as the finest and most sensitive ensemble. In their work to date, especially within the concert cycle Evenings of Chamber Music, they succeeded in creating a convincing and fresh approach that is a new dimension not just in the authority of their performance and refinement of the programme, but also in how open their repertoire is. In formulating concert programmes the members of the quartet do not in fact turn away from the hard and fast repertoire of this type, but select works with foresight and consideration, allowing them to evolve in their interpretations. In their concert cycle they present certain classical works through which they demonstrate their imaginative and mature performance approach in a coherent, gradual evolution. In the six concerts we will honour their 40th concert season. The musicians begin with a programme that delves into the music of the celebrated Piran Baroque master after whom the quartet is named. The musical 'Master of Nations', who composed around 130 violin sonatas and more than 170 concertos provided the foundations of the string quartet in four uniquely beautiful Sonate a quattro.

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED:

15. 11. 2022 ob 19.30 / at 7.30 pm
Viteška dvorana / Knights' Hall, Križanke

2. KONCERT GODALNEGA KVARTETA TARTINI
2nd CONCERT OF THE TARTINI STRING QUARTET
Cikel ob 40. obletnici delovanja
Series of concerts marking the 40th anniversary

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, oktober / October 2022
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic
Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **HELENA FILIPČIČ GARDINA**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
ljubljanafestival.si
www.facebook.com/ljubljanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana